

LUDOVICI MAGNI
GALLIARVM,
ET NAVARRÆ REGIS,
INVICTI, TRIUMPHANTIS, ET PACIFICI.
ELVCVBRATIO
Anagrammatica - Historica.

Symbolis illustrata.

A P. F. GASPARE LAVGIER, *ex Gallo-Provinciâ Sacri
Ordinis Minimorum alumno.*

AQUIS-SEXTIIS,
Apud CLAUDIUM MARCHY, in Plateâ RR. PP.
Prædicatorum.

M. DC. LXXIX.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

1000

1000

1000

1000

1000

1000

REGI ELVCVBRATIONE ANAGRAMMATICA.

UDOVICUM re & nomine MAGNUM
 encomiis celebraturus
 sistit minimus.
 nec supremam ipsius magnitudinem
 expavescit,
 qui naturâ duce ,
 de solo auguratur nomine,
 hoc satis æstimari faciet,
 quod æstimari fuerit impossibile :
 Eminentissimam gloriæ copiam ,
 Anagrammatum serie
 explicaturus ;
 historicâ methodo ;
 hoc explebit encomium.
 Fides nominum salus est proprietatum.
 Insolitum nec erit elogii genus :
 quia probatum, & facile.
 In eo laus non quæritur, sed tenetur :
 major profectô est innata gloria ,
 quàm quæsita.

De Galliarum serie Regum
& gloriosa propagine
Merovingæâ, Carolovingæâ & Capetinâ
REGUM maxime
meritò.

L X V.
inscriberis :

Anag.

quia
cunctorum
L V X.
declararis.

Jure

inter Lodoicos,

DECIMUS QUARTUS,

eorundem etiam,

Anag.

TU DECUS, QUI MARS.

Scintillantibus armorum fulgoribus,

belliger ac belli fulmen

agnosceris.

Idcirco MARS:

ut maribus præesses ac bellatoribus,

innumeris onustus trophæis.

refulgeres.

Borboniâ è stirpe prodiisti,
ut Martis, Astrææ, & Religionis consortio,

Avi & Parentis,

Magni & Justi:

Heroicum vigorem conservares

& acueres.

Jure

BORBONIUS

Anag.

qui

ORBI BONUS

ut

3
inconcussum Religionis columnen,
Custos æqui & boni.
Populorum firmamentum.
Pacis ac belli arbiter.
Orbis decus.
Ejusdemque genius.
Hoc Oraculum ex nominis involucri
suscipe.

MAGNUS LUDOVICUS DECIMUS QUARTVS,
E BORBONIO,
TV DOS, DECVS ORBIS: QVIA GENIVS?
BONVM ORACVLVM

Anag.

Eia nomen quod Oraculum das?
nec de tripode, nec de simulacro,
nec vano augurio,
nec profano tectum mendacio,
sed à te ipso conspicuum,
Quia nomine Clarum.
Id cum veneratione accipe.

LODOVICVS MAGNVS REX
MODO LVX VNICA SVRGES.

Anag.

LODOICVS MAGNVS LXV. REX.
SOL AC LVX MVNDO EXVRGIS.

Anag.

Solis Æterni claritate suffusus,
luxisti sæculo?
Deo-date.
Die, etiam Æterno soli dicato.
Parentum pietas Te mundo promeruit,
& Dei beneficentia dedit:
Virgineo sub signo,
sacrae Virginis pignus.
Idcirco in Æde Lauretana,
in Imaginatione vivis argenteus,

*Die Do-
minica.*

4
totus ipse aureus
sæculo pretium facis.

5. Sept.
1638.

✠
Septembri illustrata nativitas :
ut quo mense Dei imago producta ;
splenderet potestas.

Aquilæ, cordis ve Leonis insignita fulgore.
Et hoc primum Magnanimitatis præfagium
Justitia quæ Parentibus extiterat virtus,
alterum fuit magnanimitatis authoramentum.
Hinc de futuro Magni cognomen assumpsisti,
ex ipso nominum augurio.

Anag.
LODOICVS DECIMVS, QVARTVS
GALLIÆ ET NAVARRÆ REX.
SIC, EX ILLA VERA DOTE, QVA VIR
MAGNVS ERO DECLARATVS.

Nec vacat adhuc omine
Nativitatis locus.
S. Germano ideò sacratus,

Anag.
ut
GERMANVS.
RE MAGNVS.
Palàm fueris prænunciatus.

✠
Capacissimi mensuram nominis,
factis exæquans.
Dignam magnitudine tuâ sedem occupasti.
Brachio vix cunabulis libero,
Rocrensis in campis,
dum signa cum hostibus conferres;
animum & vitam sustulisti
illustriori gloriæ eventu.
Hujus experimentum fecit Belgium:
& conturbatum est.

Probarunt Iberia, Germania, Italia,
pedemontium

Anni
1643.
quar-
ag. bar
anoũ &
8. mens.

5

Pedemontium , Coss⁵etania , Mediolanum,
amplitudinem brachii :
ac tremens Europa siluit.

Penè brachium habuisti ut Deus ,
nec dissimili voce tonasti ,
dum civilia bella compressisti ,
& tempestates sedasti.

1644.

Cunctorum animos conciliasti & corda :
invitos traxisti amoris studio ,
& à Te alienos exterruisti,

1646.

1648.

LVDOVICVS MAGNVS BORBONIVS,
DECIMVS, QVARTVS,
GALLIÆ ET NAVARRÆ REX.

CVR VNA VOX ILLA,
ERGA SVOS DVLCIS, REBVSVE GRATA:
QVIA OMNIBVS TREMENDA.

Anag.

Dedisti voci tuæ vocem virtutis.
Ut cuncti prudentiam in pueritiâ
extulerint senilem.

Nec-dum maturus eras ætate ,
sed jam plenus sapientiâ ,
tenero probitas maturior anno ,
ac dubiâ penè tectus lanugine ,
tuis amorem ,

rebellioni timorem ,

inimicis terrorem incutiebas.

Jam monstra placabas ,
Hercule foelicior , Achille potentior.
Sicque talem Te fatemur Heroem
cui parem fingere nescissemus in fabulis,

Fueris ne aliquando sub tutelâ , qui

Galliarum genius

semper extitisti tutelarîs.

Sextus decimo jam tibi faustus

B

Anni
1654.
Sacrum
Regis.

6

annus successerat,
ad Sacrum Tuum solemne,
una Galliarum corona
Mundi totius Diadema præfagiebat.
Sacro notante nomine

LODOICUS BORBONIUS,
QUARTUS DECIMUS,
FRANCIÆ ET NAVARRÆ REX.

Anag.

VIR REVERA BONUS,
QUI DE CELO SACRATUS,
ORBIS DUX: AN MONARCA FIET.

Laudem hanc tuâ consecratione pensasti;
tunc nec cæpisti tenere fræna imperii.
Huic primis te devoveras annis.
Nunc pleno repletus spiritu gubernii.
Sedula rei militaris tibi cura fuit.
Prætorum nutu qui regebantur.
Regimine tuo in posterum movebuntur
Miles strenuus, per Te fit intrepidus,
ante generosus.

LODOICVS MAGNVS,
QVARTVS DECIMVS
GALLIARVM REX.

Anag.

AGMEN CVRAS LVX GRADIVA:
DOS, SALVSQVE,
COR MILITVM.

Arces & munitiones Circuire præcipis,
ut laboribus firmetur militaris ardor,
& ad Solis Tui ardorem uncti,
ad certamina convolent Athletæ.
Quos firmasti verbo, roborasti
exemplo.
Ex ipso nominis auspicio

7

LODOICVS A BORBONIO.
LABORO, OBSIDO, VINCO.

Præsentior enim hosti fuisti,
quàm præsens sit ipse sibi:
teste Landrecio, Maubugio,
Boinæo, Condæo, Sanguilenæo,
posuisti militiæ rudimenta victorias.
Et ni Bellona tuis factis celeberrima,
otiari timuisset ingloria,
primâ acie victa ac debellata fuissent
castra hostilia.

Inspice Montmedium expansis lacertis,
victorem Te excipientem.
Domkerca omnem confidens illusura conatum,
tuis subjugata colla demisit.
Se comitem dat aperta Tuis victoria castris.
Victrices acies,
dux earum præcessisti intrepidus.
Teste jam nomine.

MAGNVS LVDOVICVS XIV.
DVX, VIA, OCVLVS, SIGNVM.

✠

Parum erat in acie præcellere, ni consilio
prævaleres.

Sapientiæ DVX.
Et sapientum emendator.
Illorum sapientiam obmutescere fecit,
loquax tua sapientia.
Et dum Divionensis pro tempore filet,
Sebusiana palam proloquitur.
Arausiacum propugnaculum dum solo æquatur,
arces novæ Masiliæ surgunt.
Vel, ut terror domesticus fieret alienus,
vel, ut Hugonutorum cornu suppressum,
Mediterraneum sublimaretur.

Anag.

Anni.
1655.
Rex præ-
sens exer-
citui.

Anag.

In foro
Sebusiano
Senatus
erigitur.

1659.

Sic dubium nobis relinquis, consilio valeas ne magis,
an pondere dextræ.

Per prudentiæ VIAM, gloriæ metam attigisti.
Rex sapientissime.

Et ut diuturna staret in Te, sedem fixit sempiternam.
Stabilimentum populi Rex sapiens.

Quæcumque sunt abstrusa & improvisa didicisti.
Quia omnium artifex docuit Te.

Prius innatâ quàm acquisitâ sapientiâ.
Ità oculata, ut sis omnium OCVLV S.
Ità lincea, ut in humano pectore vitreum
non optes speculum.

Ità firma, ut nulla non assequaris
tempora.

LODOICVS MAGNVS REX.

ARGVS, MODO LINXCEVS.

Oculus enim providentiæ tuæ,
euncta circumspicit, ad singula quæque intendit:
tacita nudat consilia, occulta penetrat
& detegit secreta.

Vere genius,
qui in re gerendâ totus.

Ministros ærarii solus compressisti minister.

Cujus genii, ac primigenii gloriam,
universus demiratus est Orbis:
maximè Catholicus.

Publico per legatos authoramento,
Parisiis, nuntiis coram,
propalato.

Ideò,
in Conspectu potentium mirabilis
apparuiisti.

Quia in te signum virtutis.

Attamen, specta

I.
Signum
seu mira-
culum.

non

non unicum , sed multiplex.

Anni.
1669.

Primum ,

fuit Pax , imò & Orbis miraculum.

Quia ultra spem , desideriorum fuit plenitudo.

MAGNUS LUDOVICUS
DECIMUS QUARTUS
GALLIE ET NAVARRE REX.

UNDE AUGUSTIUS AGNOSCAS
TERRÆ MIRACULUM
ILLUDQ; VERAX.

Anag.

Tunc miraculum sociatum miraculo
vidimus.

Regale
conjugiū.

Non mulierem amictam sole ,
sed Galliarum Soli ,
conjunctam

Mariam Tereſiam Austriacam.

Multipliciter raram.

Formæ præſtantiâ ,
generis Claritate ,
virtutis indole :

devotionis ſuprà modum ardore ?
toties ac millies rara.

MARIA , TERESIA , AUSTRIACA.

SIC RARA , ITA VISA , TE AMARE. Anag.

Modum neſciens ac terminum

pura dilectio ,

in Te , ô Rex

effuſa , tota profuſa :

vivens plus Tibi , quam ſibi.

Heliotropio ,

auguſtior , foeliciorque.

Solem

Secuta , & affecuta.

Ortus Del-
phini 1661.

10

Thaumantias,
an hyperionia proles exorta.

LODOICVS BORBONIVS
FRANCIÆ DELPHINVS
VIGESIMVS ET QVINTVS.

Anag. TV BONVS FILIVS, DECVS MVNDI,
SIC HONOS VBARIVM
PROLESQVE GENITA.

Citrà fabulas Phœnix,
Solem respexit genitorem.

LODOICVS,
FRANCIÆ DELPHINVS XX. ET V.

Anag. ARDENS TV PHOENIX,
FOELIX AC LVCIDVS.

Vel iridis instar,
Titanis infulâ nexus,
fundens lumen de lumine.

LVDOVICVS FRANCIÆ DELPHINVS
XX. ET V.

Anag. EN DVX LVCIS HIC SPLENDOR TVE,
FAX VIVA.

Vel auguratus parhoelion,
triumphalem currum ascendens,
Orbem peragraturus,
suum emetietur Zodiacum,
nativa Parentis imago.

Creatio
equirû S.
Spiritus.

Hinc Cærulææ nubes, solis
inardefcunt radiis,
& longè refulgent.

Splendidû
Equestre
certamen.

Sydera aspectu decora,
influxu generosa & vivida,

II
colore aurea , argentea , hyacintina , purpurea ,
nec falo, nec polo,
nec penè folo,
curſitare viſa.

Speſtante, plaudente, ſtupente populo,
pro feſtivo novi orientis ſolis trophæo.
Irrigantur flammæ pluvîa ,
tantorum ſemina gaudiorum.

✽
Tandem ſe tota explicat in uſus voluptas,
ex inſolitâ operæ indiſtriâ.

✽
Siſte Calamum ? Thalia :
en Aſtræa ,
Codicis parens , & Cultrix,
tibi occurrit :
ut inter ſigna illam ſpeſtes ,
juſ Codice abbreviatum
conſpice.

Ludovici ſignatum , ac typis mandatum ,
nomine ,
ut ſui imago Genii maneret æterna
merito.

CODEX LVDOVICI.

LEX : DVCO : JVDICO.

Judicem ducit , & dirigit.
Juſ dicit , & judicat ?
ô præconium legis ,
conſtringitur verbis , & diffunditur
ſenſibus,

Oneribus expeditum , compendiatum eſt.
Nec à ſolâ æquitate commendatum ,
à conditore conſpicuum.

✽
Tertium meditare ſignum ſeu miraculum ,

Opera.

II.
Signū ſeu
miraculū.

Anag.

III.
Signū ſeu
miraculū.

noctem luce clariorem.
 Per Parisienses vicos, & plateas,
 effusa lux,
 circumfusas removet tenebras:
 densas caligines aperit.
 Orbatae sideribus noctes,
 novis illustrantur luminibus,
 imò & Coelum nova invidet telluri sydera?
 stupendo fanè eventu,
 superna, ab infimis claritatem desumunt.
 Nec tenebrescit vespera, sed lucefcit.
 Diem nutrit, nec perimit, mater noctis.
 In viis, certa est via, in quâ lux habitat.
 Eò grata ac rutilans,
 quò multipliciter effusa.
 Ac suprâ naturam sublimata,
 splendorem amplificat.
 totâ nocte in illuminatione ignis.
 Ante tenebrosa nox.

MAGNVS LODOICVS REX.
 MOX O LVCIDA SVRGENS.

Anag.

MAGNVS LODOICVS XIV. REX.
 MOXVE, NOX LVCIDA SVRGIS.

Anag.

Hinc
 noctilucæ fiunt noctifugæ,
 & populosa Civitas,
 furacibus manet purgata.
 Malè agentibus lumen invisum.
 Et hæc laus est, ô Rex,
 in mirabilibus tuis.
 Ut totus cognoscat Orbis,
 quale fueris illius ornamentum:
 totam urbem ornamentum tui reliquisti.

Ideo

Ideò

Lutetias sine luto contemplare.
Et ad quartum intende
miraculum.

Lutetia,

an

leucoteuchia,
ex parietum albedine

an

LVTECINA,
ex lacuum frequentia,
auspicante nomine,
IN TE LACV.

An

à Lucò fundatore dicta,
causa latet.

Ex nominis oraculo fui.

LVTETIA.

ET LATVI.

Ex multiplici luto signata,
Lutetia.

Lutis mundatur assidue,
exquisiti Soli Domus adinstar.
Aliàs splendidus Mundi oculus:

nunc Tuus,
radiatorum fulgore
aspicit, & resoluit,
videt, & expungit.

LODOICVS MAGNVS REX.

O LVX, ERGO SIC MVNDAS.

Sic emuncta: nitet.

Ut penè cum stupore & miraculo,
illud Davidicum enuncietur:

IV.
Signum
seu mira-
culum.

*Anag.**Anag.**Anag.*

ambulaverunt per ficcum in medio ejus.

Civitas hæc.

Amplitudine viarum ,
platearum frequentia ,
Palatiorum magnificentia ,
Templorum majestate ,
Populi multitudine conspicua ,
LVTETIA EST.

VTI SE LATET.

Anag.

Nec amplius latet :
quæ tanto splendore coruscat.

Trina est & una .

Regni prima ,
caput & folium :

nulli secunda ,
arbitra populorum ,

Heroïum mater & Schola ,

Doctrinæ azilum.

Religionis propugnaculum.

Navis quam præfert ,
nec fluctuat , sed firmat fidem.

Orbi nec impar.

Illius compendium , & delictum ,

Lodoici curâ ac solertiâ.

Et sic , quintum mirare Signum.

Diceres motas Vrbes , Provincias , & regna :
huic Vrbi inferi , & Populo.

Exquisita namquæ

aurea , argentea , marmorea , purpurea ,

hyacinthina , serica , diaphana :

sivè acu , sive celaturâ , sive flatu ,

constructa cernuntur.

Ingeniosior ars , quam natura.

Ex peristromatum structurâ ,

V.
Signū seu
miraculū.

ingentem ipsius gloriam augurare ,
 fila ex auro sericoque contexta :
 formantur in herculem ,
 Leonica spolia detrahentem ,
 in duces , in milites ;
 districto ense , cruenta fronte , anhelo pectore
 gladiantes.

Effinguntur in naves ,
 adversis rostris , explosis tormentis ,
 jaculatis phalericis concurrentes.

Enodantur in cervos ,
 venatorum stimulis agitados.

In apros ,
 contra morsus canum sævientes.

In leones ,
 per medias bipennes ,
 in cædem , cruoremque hiantes.

Virescunt in nemora ,
 assurgunt in colles ,
 spatiantur in valles ,
 lentescunt in frutices ,
 rigescunt in cautes ,
 liquantur in fontes ,
 recedunt in umbras ,
 prominent in fulgores.

Vidisti & obstupuisti ,
 à Regis magnificentia factum ,
 est mirabile in omnium oculis.

MAGNUS LODOICUS BORBONIUS
 DECIMUS QUARTUS
 FRANCIAE ET NAVARRÆ REX.

QUOD FUERIS DECUS,
 ORBIS ORNAMENTUM,
 EA URBS UNICA, EX AURO SIGNAT CLARA.

Anag.

Ut que Tuam nobilitares Regiam ;

angustioribus ædificatis ædibus ,
 magnificentius recondidisti.
 Ità immortalitatem per ædificia quærens ,
 ac si eam non habuisses aliundè.
 In quâ tamèn magnificentiam Tuam ,
 delineasti verius quam inclusisti.

VI.
 Signū seu
 miraculū.

Parem Vrbi domum :
 & sextum meditare Signum.

Regia hæc ,
 Vrbes aut æquat, aut superat;
 decore & gloriâ ,
 imò & amplitudine.

Fulget auro ,
 nitet marmore ,
 picturis splendet ,
 grandescit spatiis ,
 columnis attollitur ,
 amænatur viretis ,
 singularitate placet ,
 luce impletur.

Ampla domus , meritò terris Clarissima :
 vel Phæbus ipse, Æthera despiceret ,
 ni Clarior ipso hospes adesses.

Nec fictitium solis hypsoma :
 sed præfulgens tuum domicilium.
 Augurium nominis est.

LODOICVS MAGNVS ,
 FRANCIE ET NAVARRÆ REX.

Anag.

EX RARA DOMV ,
 EN VERA , NVNC FACTA , REGIA SOLIS.

Jurè miraculum ,
 Urbis & Orbis.
 Ipsà foeliciter de se augurante.
 Gloria sum mundi ,

mundum

mundum tenebis Lodoice.

Alterum Ædificium ,
rariùs saltem , ni nobiliùs .
mirandum nobis musa proponit.

Siste viator.

Ædificium vides , simul & artificium :
ars sine arte consummata fulget.

Lapides sine ligaturâ ,
Domus sine cœmento ,
Babilonico glutine tenacior , licèt disjunctior ,
rupe fortior.

Massa rudis , & perfectâ ;
simplex , & composita :
aggregata , nec adunata :
ingens lapidum strues.

Informis , & polita.

Efformata , nec informata.

Moles Adrianicæ suppar.

Accuratioꝛ , nec elaboratioꝛ.

Lutetiarum diceret Capitolium ,
nisi extrâ suburbium.

Haud trophæis sed syderibus ,
decorandum.

Sibi ipsi culmen , & basis :
in se totum ; ex alieno , nullum.

Authoris ad exemplar sui ,
sibi ipsi sufficit.

Meritò ,

speculatorium ,

plus oculos quam aures erudiens ,

Astrologiæ disciplina ,

sydera observat , & in sole moratur.

Lucis est speculum : idèò speculatorium.

LUDOVICUS E BORBONIO,
DECIMUS QUARTUS,
FRANCIÆ ET NAVARRÆ REX.

E

VII.
Signū seu
miraculū.

Anag. EX EDIFICIO TUO NATURA RARO,
AC CELEBRI, URBEM, UNUS,
USQUE ADORNAS.

VIII.
Signū seu
miraculū.

De mirabilibus,
octavum Tibi objicitur.

Versallia.

Ædificiorum superbia,
non te terreat.

Quibus,
ex oppidulo ampla exurget Civitas.
Suo præfagiente nomine.

VERSAILLE.

Anag.

VILLE SERA.

Silentio
Linguam comprime, & calamum:
nominis oraculum sustinens.

VERSALIA.

Anag.

AVLA ERIS.

Regis Augusta,
& Regia solis altera.

Virgilius
Aneid. l. 7.

Hariolante Poëta,
aurea nunc folio stellantis Regia cœli.
Præfagiente nomine.

LODOICVS MAGNVS,
DECIMVS QVARTVS,
GALLIÆ ET NAVARRÆ REX.

Anag.

SVRGAS VERSALLIARVM DECVS,
INCLITÆ MODO,
EXVRGANT AQUÆ.

Aquarum miracula.
spectantem ac stupentem te volo.
Locum observa,

aquarum expers exundat copia :
 Materiem distingue ,
 ex ære & plumbo canales, auri pondo
 mille exæquant.
 Modum & varietates dignosce ;
 currentes rivuli ,
 decurrunt in campos ;
 assurgunt in colles ;
 gyrantur in circulos ;
 sese obliquant in angues ;
 assuetum stragibus plumbum ,
 mansuescit in Cantus :
 & quos olim occiderat ,
 nunc exhilarans ;
 Canentes exprimit volucres ,
 confabulantes quadrupedes.

Cerneret

coaxare ranas , mugire leones ,
 ululare lupos , latrare canes ,
 sibilare serpentes , stridere mures ,
 mussitare vulpes.
 Et quæ muta fecerat metallum :
 loquacia reddidit lympa .
 Ut fabularum antiquitatem renovaret
 Ludovicus ,
 easdem magnificentius innovavit.
 Sic Labyrinthus ,
 non est labor intus ,
 sed delictum & viror intus.

Figuras observa ,
 incurvantur in iridem ,
 stillantur in rorem ,
 albescunt in nives ,
 figurantur in grandinem ,

Isaia cap.
19.

fervescunt in ignes,
coruscant in fulgura,
micant stellarum instar,
efformantur in vitrum,
chrysellum, margaritas, atque pyropos.
Nunquid præfagiente Isaia.
Civitas solis vocabitur una.

In quâ,
Thesauros nivis, & grandinis,
aspicere licet.

LODOICVS MAGNVS,
DECIMVS QVARTVS,
GALLIÆ ET NAVARRÆ REX.

Anag. DE STAGNO,
VERSALLIARVM AQVE EXVRGVNT,
DE CVRA SOLIS AMICA.

✠
LODOICVS MAGNVS,
DECIMVS QVARTVS,
GALLIÆ ET NAVARRÆ REX.

Anag. DE EA AQVÆ NVTRA,
EXVRGENS SICVT SOL,
AD SECVLI GLORIAM.

Artifex lucis tubus,
stillantes vibrat favillas.
expressæ Naiades,
salientibus superbiunt aquariis.
Clangente tubâ tritones personant.
Gemmeo imbri tellus rigatur ferax.

✠
Quid plura,
angustis è rivulis prorumpentes aquæ
conglobantur in lacum;
navigio trireme & vado onustum.

Marc

Mare Cernerēs ,
 si amplioribus effunderetur spatiis.

Quid ultra :

frondescent in arborem tot rivulis ,
 quot foliis manantem.

Protrahuntur in cursum , arcum efformantes ,
 futuræ præfagium gloriæ :
 Curvantur , nec effunduntur ,
 obliquantur , nec franguntur :
 fluunt , nec effluunt.

En quæ voluptas ?

in aquis sine aquâ.

Aquas irrident , spectatores aquarum ,
 inter aquas ficci.

Augustum , ac Majestate dignum
 spectaculum.

Tuum certè , ô Lodoice , portentum.
 In immemori elemento ,
 stylo perennitatis inscriptum.

Nova dehinc Versalliis adsunt

campis spectacula ,

scena Versatilis ,

Alcinoi hortus ,

Regia solis ,

quam compenditam nobili spectaculo

pupilla potat extasim ,

amatque lucis inter hæc convivium

potare Majorem sitim.

Dædalo suspendi fulgore

scenam vides.

Versalliæ undique flagrant :

vernât in flammâ locus :

rubent stellis lilia :

mille coruscis area rutilat.

Sacrorum etiam augurio nominum.

IX.

Signū seu
 miraculū.

LODOICUS,
DECIMUS QUARTUS,
GALLIÆ ET NAVARRÆ REX.

Anag. QUANDO VERA RUTILAT AREA:
EX MILLE CORUSCIS,
GAUDES.

Symbola sunt hæc,
æquè Tuæ demonstrativa gloriæ,
ac significativa lætitiæ.
Præest tempus auriga Phæbi,
è lineâ nec exorbitans suâ.
Phaetonte majus tutiusque,
spirantes naribus ignem,
adsunt flammeæ rotæ ductores.
Quales ab Eoo fluunt curvati Phlegon & Æthon.
Aurato Cursu quatientes candida lumina.
Ut ubique terrarum, igneum
tuum ardorem circumferant.
Vernæ puertiæ, sedes hospita gratiis,
generoso infidet equo.
Æstivum ardorem, Elephas adumbrat.
Autumni vices, variat Camelus.
Tristis Ursi facies, Hiemem agit.
Tempora cum symbolis Tibi servire
prænunciant:
Inaurata frugibus nitet Ceres.
Plenis spumat Bacchus labris vindemiæ,
potandus Calix hiematur.
Nivosum nectar fauces lenocinat.
Rediviva blandos faustitas cibos parat.
Mellifluis ubique prona voluptas,
æstuat rivis.
O ver Coruscum,
palpebris syren Regiis
Convivium Titani sacrum.

VER S A L I A.

nec

VER A L I A S.

sed nunc.

Tantæ magnificentiæ miracula Mundus
obstupeat.

Anag.

Decimum tibi occurrit ; si nosti musa ,
singulis aptare laudem nominis , & labem ,
opprobriorum penicillo ,

X.
Signū seu
miraculū.

Monomachiæ frontem macula.

Ubique naturæ revulsis legibus ,
imperioque divūm spreto ,
extricata nodis bacchabatur improbitas.

Luctuosa nobilium laniena.

Furialium seges malorum ,
furentium explebant certamen irarum :
& Cruentam sandapilis onerabant Lethen.

Indomitâ stimulante bile.

Pròh dedecus ?

quæ militia ,
malitia erat.

Fortitudo ? an audacia ?
num furor & amentia ?

Signante nomine ,

MONOMACHIA.

HOC ! O MANIAM.

Anag.

Furiarum Colluviem :

Gorgonarum effugium.

Civis Civem ; frater fratrem :
quandoque impius natus, patrem ;
degeneres luiturus iras ,
ahenæo irritabat occurſu.

Nec ferocibus Gothis ,
sed generosis Gallis ,

interdum irrepserat hæc libido.

Ut

Duello,

quasi

Edulio:

satiarentur.

Execratus, probrosum

Monomachiae genium

Ludovicus:

suo extinguere in imperio,

votum Deo immortale sacravit.

Quod utique factum est in iusjurandum,
& in miraculum.

LODOVICVS

DECIMVS QVARTVS,

GALLIÆ ET NAVARRÆ REX.

Anag.

QVÆ DVELLI MANIA,

SACRO REGIS VVLTV,

CREDATVR EXOSA.

Collige Gallia quotquot potes Coronas,

Regi tuo nunquam tot Civicas dederis:

quot ille Cives hac unâ lege servavit,

Strenuos, qui perire in privatis diffidiis vetuit,

hos habere mox potuit,

periculorum abactores in publicis.

Ebullientes in Galliâ,

Jansenismi extinctionem

pro undecimo Ludovici signo

tibi musa proponit.

Cujus vel nomen exhorrescit

prudentissima Clio:

mentis insaniam reprobans,

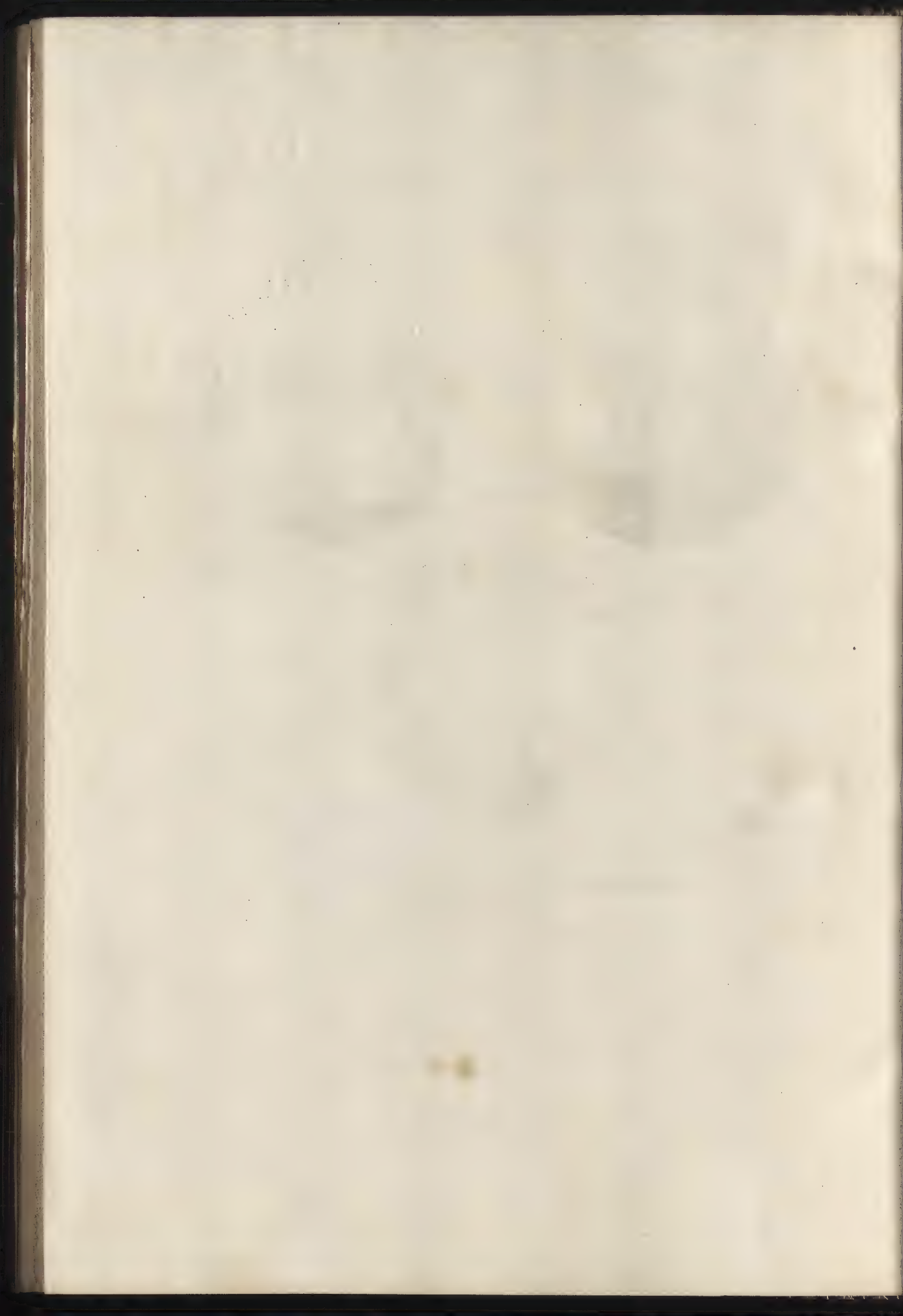
Jansennismum damnat.

Signante nomine

XI.
Signū seu
miraculū.

IANSEN-

25
JANTSENNISMUS.

TU MENS INSANIS.

Anag.

Infanit mens quæ à veritate deflectit :
à præscriptâ fidei formulâ declinat :
reproba doctrinæ dogmata probat.

Fascinata mens ,

amens :

vitia ; virtutis specie tegere ,
malum , dicere bonum.

Intus torrere bitumine , & flammis ,
extra floribus operiri :

Æthnæ montis ad instar ,

ignem detexit ,

Sapientissimus Ludovicus ,

& extinxit.

LODOICUS MAGNUS,
GALLIÆ ET NAVARRÆ REX.
CHRISTIANISIMUS.

GLORIA CLARUS , RADIO-V^a LUCIS , *Anag.*
NATAM SANE,
EXTINGUIS HÆRESIM.

Spectet Orbis

hunc Orthodoxæ fidei defenforem ,
ac vindicem.

Religioni tam addictum veræ ,
quàm infensum fucatæ.

Qui

obortam abstulit malitiam ,
dogmata in speciem pia ,
impia sustulit.

Malum omni malo periculosius ,
quò penitiùs Galliæ viscera subibat ;
latentiùsque cubabat.

cò Religionis spiritum suffocabat.
 Quod subdolâ vivacitate latitarat ,
 demonstrare : destruere fuit.
 Incendium quod imminebat , suffocatum
 evanuit.

Et ne cineres extincti incalescerent :
 Romanum simul ac Regium
 sensere diploma.
 Sic que indignitas meruit sigillari.

Tertul.
 contra va-
 lentem. c.
 3.

XII.
 Signū seu
 miraculū.

✠
 Accurrite avidi spectatores .
 ad novam novi miraculi
 scenam.

Mediterraneum junctum Oceano ,
 cum stupore conspice.

Mirabiles elationes Maris :
 eas comprimens mirabilior

Ludovicus ,

Motus frænans ; fluctus astringens ;
 sternens in plano vortices :

stuporem , non hominibus solum ,
 sed & undis inijciens.

Ad modestiam eruditur procax Elementum ,
 & ad obedientiam emollitur.

Clausâ tumidis janua fluctibus ,
 non nisi pacatis patet.

Nec libertas tollitur , sed ampliatur.

LUDOVICUS MAGNUS,
 GALLIÆ ET NAVARRÆ REX.

Anag.

A SOLE COADUNANTUR MARIA,
 EX REGULA LEGIS.

Vt Congregationes aquarum
 fierent maria ,

impenetrabiles naturâ termini
 franguntur & aperiantur ;

& insolitâ æqualitate
fit æquor.

Majorem vi suâ sentiens ,
industriam tuam
primæ reintæ grandæ libertatis.

Non dividitur Rhodanus , & duplici circinat alueo ;
nec ponto pons exurgit multiplex :
unico adunantur maria ,
operosæ authoritatis miraculo.
Opus grande : penè Excelsi ,
inter montes planum ,
in arenis solidum ,
in aquis securum ,
jamque perennibus patet columnis ,
quod attonito legat ore
viator.

Orbis stupor ,
Mari fides reddita
tranquillat pelagus ,
flabri silent ,
perpetuus Alcionum dies ,
naufrago freto subrogatur securum ,
Mercium com meatui ,
Provinciarum fæcunditati ,
temporum fœlicitati ,
aternæ Lodoici memoriæ.

Ne in continuatione rerum ;
menti sit aliquod fastidium ,
musa
quæ varietate recreatur ,
Mediterranei
navigia spectanda propalat.
Quasi decimum tertium

XIII.
Signū seu
miraculū.

Ludovici
signum , atque ostentum.
Coeunte sylva ,
ingens surgit lignorum strues.
Junctisque tabulatis ,
enormia surgunt Ædificia.
Proh ! portenta Maris ,
Meditarraneo credas
innare revulsas Stoechadas.
Vel montes assurgere
fluctibus altos.
Tolonæos mirare Colossos ,
altitudine Rhodio , nec impares ,
nec pondere ferè dissimiles :
pariter Soli sacratos.
Nutantia oppida cerne :
vicos , plateas , ædes , armamenta ,
mænia , propugnacula
inspicias.
Si foros , transtra , carinam , oras ,
malos , vela , machinas , tormenta ,
proram , puppim suspicias.
Orbis spectacula conspice
rostratis celebriora Latiis ,
auratis pretiosiora Ægyptiis ,
inter tot Orbis miracula.
Ad unum Ludovici Magni
intende portentum.
Ipsius N O M E N præfert
& gloriam assequetur
L O D O I C V S
D E C I M U S Q U A R T U S ,
G A L L I Æ E T N A V A R R Æ R E X .
Anag. Q V A D E R E M I R A C V L O S A N A V I G I A ,
E X S T R U C T V R A :
D E S O L E .

Quid

Quid mirum si inter miracula totus,
cujus nec nativitas vacarat miraculo.

In infinitum protensa,
in decimo quarto ni stetissent.

Et nomine contraherentur,
quæ nomine dilatabantur,
jam hercule major.

Vix duodecimum hic expleverat,
decimum quartum Tu complevisti.

Ludovicus decimus quartus,
omnibus à Te patratis,
miraculis, majus.

Ahena aquis supernatantia navigia
stupendum hoc inclamant
portentum.

discriminis causâ,
fit navigationis inaudita vectura.

Mutatur hic ordo rerum.

Gravitas levitat.

pondus alleviat,

quantitas non gravat,

extensio non amplificat,

LODOICUS

DECIMUS QUARTUS,

GALLIÆ ET NAVARRÆ REX.

QUO DEDALO CURSV,

GRAVIA LEVITANT,

MIRA RES EXCELSA.

Mira res,

æris non est descensus,

sed ascensus:

magnesia virtus

in Galliarum sole.

XIV:
Signū seu
miraculū.

Anag.

Profundum aquarum respuit;
 quod sol attrahit super aquas.
 Centrum recusat, cui obedientia placet:
 Vicinum fit aeri, quod appropinquat luci.
 Materiam non sentit, ac pondus,
 quod solis ardor purificat.

LODOICVS
 DECIMVS QVARTVS,
 GALLIÆ ET NAVARRÆ REX.

Anag.

CVR GRAVIA LEVITANT,
 MIRE AQVAS,
 LVX DE SOLE DECORAS.

Haftenùs in prodigiis præludere visus sol,
 Tibi signa dedit.
 Nunc orbem victoriis illustraturus
 novâ luce decorabit
 multiplici nominis oraculo,
 ac solemni augurio.

LVDOVICVS XIII.

Anag.

SOL, VIX VIDI, VICI.

Victoriarum nomen & fatum.
 Exquisitum brevitate elogium.
 quatuordecim litteris.
 Decimum quartum,
 extollens Ludovicum.
 Ludovicus XIII.
 Sol, vix vidi, vici.
 Character nominis, stemmati,
 ac trophæis unus.

Cundier f

In solem eruditus,
 Lucis ipse parens,
 cursum properabat.
 Solem non novit secura quies.
 Lotharos novo caput spargere
 Lumine campos.
 Vix vidit, vicit,
 Præcurrentem hunc Solem
 vidit.

Anni
 1663.

M A R S S A L I A.
 M A R S A L I A S.

Anag.

Seu alius,
 antiquâ virilitate
 vel ipsi Romæ tremenda,
 nec primum solis occursum sustinens,
 victrici cessit luci.
 O! rapidi potentia solis.

Suicerorum legati,
 quasi lumina tredecim,
 nec Tauri,
 sed juræ montis, stabilitate firmata,
 splendissimo huic soli,
 sacro se foedere jungunt,
 verè foederati.

Helvetio-
 rû fœdus.

S U I C E R I.
 S I C V E R I.

Anag.

Luxere heiades pleiadesque,
 tredecim,
 soli conjunctæ.

Hujus solis vigor, & ardor,
 Indiarum finibus jam lucebat,
 Asiaticis illucebat,
 Africanisque collucebat.

Comerciû

1664.

Ubique effusa virtus,
salubri commercio Transalpinis,
refulgebat.

Celebri nominum augurio.

LODOICVS BORBONIVS,
DECIMVS QVARTVS,
GALLIÆ ET NAVARRÆ REX.

Anag. LUX CLARA, UBIQUE DECORA
EA NITEBAS:
SOLIS MUNUS, VIGOR ET ARDOR.

Corcico-
tū punitio

Ad cujus splendorem,
cæcutiens Corficorum cohors,
penè exoculata,
de Orbis capite,
exulata evanuit,
ex nominum auspicio.

LODOVICVS BORBONIVS,
DECIMVS QVARTVS,
GALLIÆ ET NAVARRÆ REX.

Anag.

QVO LVCIDA, VEL VNA
RADIANS IMAGO, TERRVIT
CORSOS AB VRBE EXVLES.

Contra
Turcas
victoria
in auxil.
Germa.

Hujus insolita claritas
lunæ deliquium fecit,
teste jam nomine.

LODOICVS DECIMVS QVARTVS,
GALLIÆ ET NAVARRÆ REX.

Anag.

AGE VT LVX, ARDORE SACRO,
ARTE SCIAS LVNAE DELIQVIVM.

Nec interjectâ terrâ sed undâ.
Hinc prodigioso eventu,

nec

nec refracti aquis radii , sed infracti ,
 Turficas copias fregère
 durissimas.
 Vix , vidi vici,

Ad lucis aspectum currunt
 Suevus , Polonus , atque Sabaudus ,
 & gratioſo radiorum gaudent foedere,
 Hunc conſpexit Anglicus ſplendor ,
 tenebroſis interdum ſpretis conſiliis,
 Hunc adhuc inſpexit
 Americanum ſyduſ ,
 Quâ claritate obſtupescens ,
 penè coeleſtem agnovit.

Fœderati.

Maturam jam fecerat diem ,
 ſublimior ſolis aspectus,
 novi illuſcentes radii ,
 currentes & ardentes ,
 acres injuſtitiae ac oppreſſionis
 nebulas fugavère.

Anni
 1665.

extraordi-
 nari judi-
 ces.

LODOICVS
 DECIMVS QVARTVS,
 GALLIÆ ET NAVARRÆ REX.

EA RARA JVDICIA CLARENT:
 DE QVO SOLVM,
 VT LVX EGRESSA.

Anag.

Et ſic exaltaſti magnitudinem tuam ,
 ut ſol Juſtitiae.
 & judicia tua , ut lux ,
 egreſſa ſunt,

Nec umbras formavère ſecuras ,
 Vivarienſium montium juga.
 Meridianum ſolis jam ſenſerant ardorem.

Vivarien-
 ſis rebel-
 lio.

Rebelles lumini,
 paternæ se submisere luci.
 Solusque lucis refuga,
 radiorum calore suffusus,
 nec radiatus,
 sed rotatus,
 occubuit.

Nobilium
 probatio.
 Anni
 1667.

Nobilitatis Claritudinem, non secus ac aurum
 flamma probavit.

Augustissimo extructo Nozocomio
 solifera manus,
 miseriarum hospes,
 ac vulneratorum patrona,
 providens sanat.

Invalido-
 rum nozo-
 comium.

LODOICVS MAGNVS,
 FRANCIAE ET NAVARRÆ REX.

Anag.

VNDE LVCIFERE EXORNAS,
 CVRA, GRATIA, AC MANV.

Pronam in beneficentiam manum
 mirare;

non minus foelicem in bellis,
 quam Dei æmulam in donis.

Nec minori patrimonio muniri
 miserorum academia debuit,
 quàm regio.

Tantaque hospitij majestas,
 authorem non potuit habere alium,
 quàm Ludovicum Magnum.

Et omnis pietatis metropolis,
 quàm solem sic beneficum.

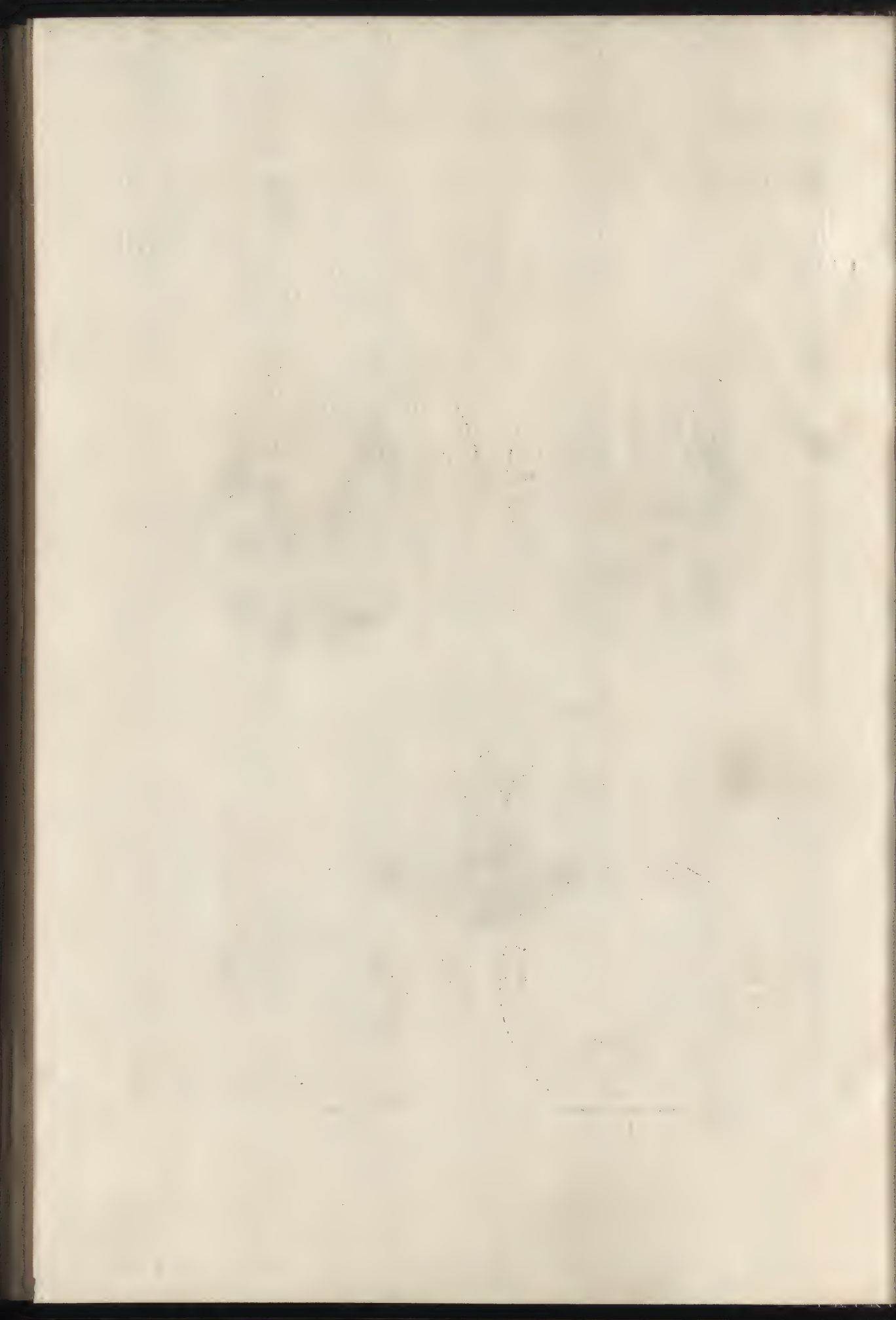
1669,

Ut quod bellicus sudor in virili ætate
 consumpserat, senectus deliciofa compensaret,
 bellico pulvere prostrati,
 in Conspectu solis erecti,

in virtute confortati permanerent,
secundum potentiam claritatis ejus,
ô! vehemens solis ardor.

Hunc sensit ardorem
COLMARIA.
OLIM CARA
IMO CLARA.

Anag.

Nunc,
ob everſa mœnia vilis,

Hunc probarunt,
Flandria, Lotharingia, Burgundia,
victæ Citiùs, quàm oppugnatae,
rapidissimum obſtupère victorem.
LODOVICVS MAGNVS BORBONIVS,
DECIMVS QVARTVS,
GALLIÆ ET NAVARRÆ REX.

BVRGVNDIA, BELGIVM, LOTARA,
VIX CINCTÆ QVAM, VERSÆ
EO SOLVS ARDENS VRO.

Anag.

Hem! Ludovici gloriam.
Sol, vix vidi, vici.

Batavi,
Trogloditarum
æmuli,
aquis non ſpecubus incubantes,
de Belgico, Lotharo, ac Burgundico
curſu propero,
queruli.

Anni
1670.

Lacunosa ex eis ſurgens
Rana,
temerè coaxat:
ſta Sol.

Stetisti Ludovice ,
tuosque recolligens ignes.
Batavas modico ficas aquas tempore ,
auspiciū nominum erat.

LODOICVS BORBONIVS;
DECIMVS QVARTVS,
GALLIÆ ET NAVARRÆ REX.

Anag.

NEC MIROR BATAVAS
SEDVLO SICARE AQVAS,
ROBVR ILLVD EX IGNE TVO.

Mira in
hollandiā
patrata.

Radiis tuis,
nihil potentius, secretiusque nihil ,
vident, & vix videntur:
apparent , & latent:
calorem infundunt, & vix ipsi sentiuntur:
immiscent se aquis, nec merguntur.
Mosæ, Mosellæ, Rheno
immersi, nec merfi.
Texellum, Trajectum & cæteras insulas
novo fulgore illustrant?
Crederes ardore illo vel
ficcata flumina:
verius
calcata, quam navigata.

1671.

Infinuant se terris, nec obruuntur:
subruendis mænibus,
fossiles admoti, nec remoti,
arces, prætexta, turrita,
propugnacula, valla
tutissima, & occultissima,
soli aperiunt.
Cernerēs opaca, in diaphana
transmutari;

obscura

obscura, in lucida converti.

Permeant ignem, nec exuruntur,
 acres, nec languidi,
 per igniarias bolides, sulphura,
 sclopos, tormenta,
 per favillarum nubem, & alluviam:
 in arcium aggressionem pervolant.
 Adamantina diceris pectora,
 nec flammis frangenda,
 pyraustas, an salamandras,
 igne fovendas nec comburendas.

Eisdem radiis,
 quid efficacius?
 foecundi sunt in terris,
 ex spoliis frequentia, ac splendore
 trophæorum.

Salubres in aquis:
 repressa Barbarorum audacia.
 suppresso batavo, ac Iberico tumore
 calamos Titan calefecit udos

LODOICVS MAGNVS,
 DECIMVS QUARTVS,
 FRANCIAE ET NAVARRE REX.

FERVENS DE CURSV RADIORVM,
 MIRACVLA EXTANT,
 QVÆ AGNOSCIS.

Anag.

Quid foelicius!
 pendent à sole,
 eunt ad imperium, redeunt ad nutum.

Montaltus
 multâ cum luce,
 Carloregiæ opportunus occurrens arcibus

obstantia soluit nubila ,
 & foederatorum nubes pallentes discutit.
 Præpotens Sol in radiis suis.

Anni
 1672.

Quæ fuerat vicinis timori , æmulis stupori ,
 inferioribus terrori ,
 sicut cera fluit.

Septem
 provinciæ
 Belgicæ
 cudi fe-
 cerunt.

Teste numismate

S. P. B. C. F.

Septiferi Per Bellatorem Christianissimum Fusi
 Salus Populi Belgici Citò Fusa.
 cum incaluisset sol , liquefiebat.
 Fortissimum illius tutamen ,
 penè inuictum ,
 ardorem vix sustinuit.

LODOICVS DECIMVS QVARTVS,
 FRANCIAE ET NAVARRÆ REX.

Anag. VNVS NARRARET REDVX, MODO
 A FACIE SVA, LIQVESCIT CERA.

Quod extruxerat radiis,
 eisdem destruit ;
 calore tamen an humore
 incertum.

Stupendo eventu ,
 aqua ita urgebat ignem ,
 ut flamma multiplicaverit undam.
 Redacta ad paludes suas ,
 Batavia ,
 perierat , ni periisset.

Trajectum eo calore adustum ,
 quasi fulgure tactum.
 Probante numismate.

Anni
 1673.

S. P. B. C. F.

Sumpsit Princeps Bellator Christianissimus Fulmina

Corroborante nomine

LODOICVS DECIMVS QVARTVS,
FRANCIÆ ET NAVARRÆ REX.

EA VIRTVS ÆQVE CORVSCANS,
AC DE ARDORÈ FVLMINATRIX.

Anag.

Nec Jovi suffectus,
sed Bataviæ triumphator,
Ludovicus.

M. DC. LVVV VIII.
tr IV M ph Vs LVD o VICI.

*Anag.
numeri
cum.*

✠
Ut nec litterarum expressio,
nec dierum exæquatio integra,
sed & anni ipsius calculus,
huic sublimando trophæo,
adamussim responderent.
Menses infumat Farnesius & annos.
Dies Ludovicus.
Celerem solis cursum
nec æquat fiderum longa discursio.
bellator novus tempus evicisse gaudet.
Id ipsum fuit Lodoico vivere, quod vincere.

✠
Assuevisti victoriis Ludovice,
assuesce triumphis.
Arcus Lutetiis erectus,
Cæsareos, Camillæos, Antoninos,
Pompeianos super,
hujus aliorumque gloriam,
perennitati commendat,
apponendâ Epigraphe.

VIX VIDI, VICI.

Veni, vidi, vici.

In pompæ ferculis, nec prætulisti,
alienis nec illustratus luminibus,

Claruiſti;
ut Cæſar, in Pontici die triumphī.
Proprio & innato nominis ſplendore
ſcintillaſti.

Vix vidi, vici.
Nec inter ſydera, vana te conſcripſit
apotheoſis.

Solem vera te conſecrat
nominis appellatio.
Sol vix vidi, vici.

Et ſic Cæſare major,
imò, & Alexandro famoſior.
Alter Alexander,
vel geminus, vel ni geminus,
ſaltem verus.

Ex ſacrorum nominum oraculo

LVDOVICVS DECIMVS QVARTVS,
GALLIÆ ET NAVARRÆ REX.
E BORBONIO.

Anag.

VERE SÆCVLI ALEXANDER,
QVI TVTVS ARA, AC GLADIO,
VOBIS OMNE ROBVR.

Verè ſæculi Alexander,
qui mundo major,
ſibi minor,
magnum nomen,
factis melioribus auget.
Promittens adhuc majora,
cum daret maxima.
Hic ſæculi Alexander,
gallos,
animis audacibus implet,
illis omne robur,
ad ardua & penè impoſſibilia,

exequenda

4.^r
exequenda,
ut visu cernantur possibilia,
quæ impossibilia videbantur auditu,

✠
Verè sæculi Alexander,
cujus auspicio,
ad Orbis dominium sublimanda sunt
lilia.

Ex nominum testimonio,
hoc ce disticho expresso.

LODOICVS DECIMVS QVARTVS, GALLIÆ
ET NAVARRÆ REX CHRISTIANISSIMVS,
EXTENDAS MIRE VICTRICIA LILIA MVNDO; *Anag.*
HEROS ASSVRGAS VTIQVE CLARVS EAS,

Privilegium hoc,
in nominum appellatione discernitur,

LODOICVS REX
DECIMVS QVARTVS,
E BORBONIO.

ECCE QVO VERVS DVX
SOLVS
DOMINABITVR ORBI.

✠
Hic sæculi Alexander;
nec fabulosi Jovis filius,
veri numinis adoptivus,
æternitatis candidatus,
primogeniti ac Christianissimi
gloriâ sublimatus.

Quod fastigium
Religiositate compensat;

Teste jam,
C R E T A.

quæ steteret,
R E C T A.

ni obliquasset Venetia.

Verè sæculi Alexander ,
qui inextricabilem nodum ,
nec gordianum ,
sed Austriacum
stupendâ dexteritate ,
prius ingenio quam ferro ,
dissolvit ,
stipulante cœlo ,
gladio qui tutus ac arâ ,
& sic ,
major antiquo resonaret ,
etiam nominum authoramento.

LODOICUS MAGNUS,
GALLIÆ ET NAVARRE REX.

Anag.

ACTU GENEROSUS,
ALEXANDRI GLORIAM VELA.

Eò tua præstat heroïbus excellentia ,
ut pauciora in annalium scriniis ,
quàm in Tuæ gloriæ titulis ,
cognomenta legantur.

MAGNVS LODOICVS BORBONIVS,
DECIMVS QVARTVS.
GALLIÆ ET NAVARRÆ REX.

Anag.

ALME LODOIX
DIGNE-NE? VOCARI CVRAS
BATAVVS, LOTARVS, IBERVS, GERMANVSQ;

Sed quo Musa
ut te luxurians copia pertrahit ,
quod singulare est ,
nec metitur exemplo:
nec similitudine comprehenditur.

Unus est:
& eliquatur in eum summitas
magnitudinis.

MAGNVS
LVDOVICVS REX.

VNVS,
MOX, GLORIA, DECVS.

Anag.

LODOICVS MAGNVS.
VNVS VVLGO MICAS.

Anag.

Ut sol,
quia solus.
Ad solem recurre.
Solem, sole conspice.
Lucis aspectum luci debes.

Zodiacum
& Planetarium circulum duodenarium
circumspice.

Et Ludovici facta mirare.

Nunquam extra sphæram aberrantem,
Influxus ad regni moderamen inclinantem,
& rectâ semper incedentem viâ probabis,
malignos vapores splendore dissoluentem,
& monstra quælibet

suâ Majestate deterrentem animadvertes

age ergo? animosa Thalia
sydereas sedes lustrat sol pervigil.

LVDOVICVS, MAGNVS, XIIIIL.
SIC VIGILI, VIX VNA DOMVS.

Anag.

Quoties repellit ver hyemem,
Pisci tunc Aries succedit aquoso.

I.
ARIES.
Lotarin-
gia denuo
subacta.

Aquosis Batavorum Piscium de finibus.

Burgundici cornua Arietis.

Denù compressisti (Ludovice)
in vellere nec Phryxæo, sed Austriaco
se extollentis,

ut Taurus insolescebat indomitus.

Tuo sub jugo quasi sub plaustro,
plusquam bootes subegisti.

LODOICVS MAGNVS,
FRANCIÆ ET NAVARRÆ REX.

II.
TAURUS.
Burg. de-
nuò suba-
cta.

Anag.

VERA FIANTE ARCANA,
VELOX AD GEMINOS CVRRES.

Venisti ad Geminos,
foedere junctos quia sanguine.

Verè Castores,

si serenarent nec augerent tempestates.

Mutuatum invicem robur,

vel enervasti, vel suslulisti:

notante nomine.

III:
GEMINI.
hispani &
Germani.

Anag.

LUDOVICUS MAGNUS XIII.
DUOS VICI, UNI MAGIS LUXI.

Hinc Cancer sole perustus.

Ad instar cancri retrograda Austrasia,
rubuit cruentata.

Et cæco lapsa vertigine

ad tuum conspectum,

secundò corruit

Complana rubigeri fervère

brachia Cancræ.

IV.
CANCER.
Loratin-
gia denud
subacta.

LODOICUS MAGNUS,
DECIMUS QUARTUS,
GALLIÆ ET NAVARRÆ REX.

QVÆ

QVE NVNC AD SOLIVM GRADVS,
EX MORE CANCRI,
FERVET AVSTRASIA.

Anag.

Tunc visa sunt mugire flabris,
astra tonitruis.

Pervicaces in nebulas torquet hastam,
Condæum sidus,
igneam rotat siccam,
sicut coruscans Orionis fulgor.

*Certamen
Principis
Condæi
cōtra ger-
manos.*

Tonat, & igniferam in Cenefæum campum,
latè procellam mittit;
cæde Germanorum cruentâ, ac Battavorum.

LVDOVICVS PRINCEPS CONDAEVS,

VNDAS PROPE VINCO, DECVS LVCIS.

Anag.

Ac gloria Martis.

LVDOVICVS GALLIARVM REX,

LVX MAVORS ILLE GRADIVVS,

Anag.

In Tropico,
crescere nec decrescere,
ultra confecisti,
Ludovice.

Sævum nec Nemæum,
ferocem nec Particum,
audacem Belgicum premis leonem,

*v.
L = a*

LODOICUS MAGNUS,
FRANCIÆ ET NAVARRÆ REX,

EXCVRRAT, LEONIS VERO,
AVDACIAM FRANGENS,

Anag.

occupatâ Belligradiâ,
Jubis hispida,
fronte & supercilio terribili,
Gottolaniæ propugnaculo,

M

Fœdera-
torū copię
fractæ.

Ad cuius fremitum ,
conjuratæ convolant Aquilæ.
Terrorem ut incutiant : ferocitatem præferunt.
Ut exoculent : pulverulentas excitant pennas.
Ut devorent : commiscentur.
Commixtæ , pereunt.
Oculatæ , cæcutiunt.
Solo prostrantur , nubivagæ.
bello corruunt belligeræ.

LODOICVS
DECIMVS QVARTVS,
GALLIÆ ET NAVARRÆ REX.

Anag.

AQVILAS GERMANICAS,
SOL EXOCVLARE VIDETVR:
ADVRET.

Anni
1675.

Solis nec sustinent ardorem,
quasi Jovi degeneres,
ungues rostra & pennas:
Ad leonis spoliū ,
monstrorum domitor emeritus,
Turenius jungit ,
ac ovans soli parentat.

Hinc Limsburgiorum trijugæ
tæniæ puniceæ fervent,
MAGNVS LODOICVS BORBONIVS,
DECIMVS QVARTVS,
GALLIÆ ET NAVARRÆ REX.

Anag.

IGNEO SOLIS ARDORE AC NOVA CVRA,
EXTAS LIMSBVRSGVM
ELIQVATVM ABVNDE.

VI.
VIRGO.

Grata jam occurrerat Virginis facies Messana ,

divi-parenti sacra,
orbi celeberrima,
Virgo inexpugnata.
Liliorum odore perfusa:

LODOICUS MAGNUS,
DECIMUS QUARTUS,
GALLIÆ ET NAVARRÆ REX.

EXSVRGAT MESSANA;
UNA VIRGO DECORA,
DULCE SUUM, LILIA QUERAT.

Anag.

Siculæ Virgini ac speciositati:
æquè invident Iberi & Galli;
ac Ledæ, Græci & Troades;
nec minor forsan, ad congressum impetus,
Classium saltè acer & cruentus,
ad fugam demugiens æquor Iberos increpat;
& Batavos,
Trinacriæ gloriæ dignos gallos sustinet,
& ovantes.

LODOICVS MAGNVS,
BORBONIVS,
FRANCIAE ET NAVARRAE REX.

VNDAS CURVA.
GRATIORA NARRA EX SOLE,
OMNIBVS BENEFICO.

Anag.

☼
Solem Libram ingressum cogita:
nec ficulas modò curvantem undas,
sed arces marte captas,
ipsis vel proceribus indulgentem;
stupendæ magnificentiae authoramento,
Ut mirentur singuli?
Te solem vel adversariis beneficum,

VII.
LIBRA.

LODOICVS MAGNVS,
BORBONIVS.
FRANCIÆ ET NAVARRÆ REX.

Anag.

LIBRA ORGANO-VE
IN DOMOS EXCVRRAS
NATVRA BENEFICVS.

Leodium,
nec Gallorum prius merita,
quàm Germanorum ponderans,
coram Te stetit:

lance pari.

Anni
1675.

Cerneret solem in æquilibrio,
cujus luminosum pondus,
Trevirensis deditio nec depressit,
nec Turenij syderis occasus inclinavit
erexit tamen,

Turenæâ infulâ nexus.

ORGEUX.

Anag.

EXURGO.

Alter Turenus,
vel redivivus.

Excelsæ jactans semina gloriæ,
toties victor,
extitit etiam post funera,

TVRENIVS.

Anag.

EN VIRTVS.

Anag.

HENRICVS TVRENIVS.
EN VIRTVS HIC RVENS.

nec Corruens
Eminentissimam gloriæ struem
sibi construens

in Orbis oculis
 Claruit Martia virtus,
 & sic igneam inter fulminum procellam
 late coruscat in Turenæo nomine
 ac sydere,
 Gallici jubar Orbis.

MAGNUS LODOICUS REX.

MOX E LUCIDO SURGENS.

Luxere tunc primæ magnitudinis sydera,
 ex radorum effusione septemplici.

LODOICVS DECIMVS QVARTVS,
 FRANCIAE ET NAVARRAE REX.

Anag.

Anni
 1676.
 Marescal-
 liū creatio

QVARE AVCTA CLARESCVNT SYDERA,
 EX RADIORVM FVSIONE.

Anag.

Ignæus est illis ardor
 unde micant & solo & falo:
 scintillat æquor,
 purpureum nec cœruleum:
 spumat in undis cruor.

Igniferum senferunt tunc carinæ jaculum
 Hispanæ Batavæque,
 in portu soporatae Panormitano,
 statione Scorpii:

Incendii
 Navium
 in portu
 panormit.

æstivo nec autumnali tempore
 velificat ardor:

VIII.
 SCORPIUS.

& volat expansis velis quasi chelis
 incendia spargere:
 mediis in undis navalis ardet
 exercitus.

Anni
 1676.

Virtus solis comburit igni.
 Augur nomen jam protendebat.

LODOVICVS
 DECIMVS QVARTVS,
 GALLIAE ET NAVARRAE REX.

Anag.

50
SOL VIVENS
QUI A MIRACULO CELER,
AD GRADUS EAT! EXURAT.
Nec Archimedæo exitiali vitro .
sed flammigeris Viconij lembis.

✠
Qui auspicato fato maria terruerat.
Fit maris ludibrium.
RVITERIVS.

Anag.

VI TER RVIS.
Qui igneum solis ardorem
vivus evaserat, mortuus concrematur,
RVITERIVS,

Anag.

VRITVR ISTE.

✠
Solem in Sagittario ne dubites ,
paratas à Luxemburgo sagittas ,
citra fabulas Chirone ,
arcu potente & belligero ,
ardentes effecisti ,
in Bochinum Condæum ,

1676.

Ariam, Linæum, & Dinandum,
LODOICVS MAGNUS,
DECIMUS QUARTUS,
FRANCIE ET NAVARRE REX.

Anag.

DONO LVCIS NVNC EXCVRRAM,
SAGITTAS VERE FERVIDAS,
QVERAM.

IX.
SAGIT.

Vana tra-
jecti obsi-
dio per du-
cem Orā-
gium.

Sagittæ verè acutæ
Populi sub te cadent,
transvolata in Trajecti obsidione
Gentium examina ;
fugantur, prostrantur, ac pereunt.
Cur? non pavescerent cruenta cum sciant

rotare solis spicula.

In luce Sagittarum ivit Martia pubes Gallica:
Germanicæ ac Ibericæ frangens colla superbicæ.

In Philisburgium obtusæ,
in Montbellianum & Bullionem
acres & acutæ fuere.

Fulgere cum nunquam desieris,
sæpe non desisti fulgurare.

Fulminum nec descensu,
sed ascensu.

Hoc insolito motu,
ad Scalettam gradiens sol:
& sic Trinacriorum montium juga
quasi Capri-cornua,
confregisti Ludovice.

In quo Tropico,
incrementa nec decrementa
sensisti.

MAGNVS LVDOVICVS REX.

DIGNVS MAVORS CEV LVX.

Solstitium verè Gallis hibernum,

Belgis æstivum componens.

Amphibium sydus & Bifrons.

Valentianæ,

bifido vallatæ fluente,

muris & arcibus hispidæ,

primò impetu fractæ corruere.

LODOICVS MAGNVS,
FRANCIÆ ET NAVARRÆ REX.

AGROS DECVRRE,

AC MOX VNA VALENTIANAS FERI. *Anag.*

robustorum nec valuit robur,

valentior prævaluit.

parthorum nec profuere technæ.

In scalettâ
irruptio.

X.
CAPER.

Anag.

Valentia-
næ vi ca-
ptæ.

Anni
1677

52
obfuere,
cessere luci.

✠
LODOICUS GALLIARVM REX.

Anag. MOX CALOR ILLE GRADIVS.

cameracū
Cameracum occupat.

LODOICUS MAGNUS,
FRANCIÆ ET NAVARRÆ REX

Anag. AN NE CAMERACVM,
VIVO EX ARDORE SIT FLAGRANS.

Per attonitas nubes funduntur fulmina.

arces & valla fatiscunt,

voluuntque profundo, oppositæ moles.

LODOICVS DECIMVS QVARTVS,
GALLIÆ ET NAVARRÆ REX.

Anag. EIA TITAN, SOL EXVRE,
QVI AD ORACVLVM GRADVS CELEBAS

Missilia parans tibi fulgura,
complacet.

HENRICVS DAILONIVS,
INDE VNI CHARVS SOLI.

Anag.

Tibi subest: & imperat igni.

✠
Solis splendor, ut lux fuit:
reipsâ parhælium,
foli fermè par, ac ferè alter,
quia frater.

PHILIPVS FRANCIÆ,
DVX AVRELIANENSIS.

Anag. VNDE FAX LVCIS.
NISI REIPSA PARHÆLIVM

Collectas foederatorum nubes,
splendore fugat.

calore

53
calore dispergit.

Bellica virtus obruta perit,
& vero subest Audomoropolis soli;
ideò Heliopolis.

Certamen
Gallorum
cōtra Fœ-
deratos in
plano Mō-
castello.

✠
Pro lacteâ viâ, sanguinæam agnoscens,
totus igneus,
in Russinonensi solo,
stellulas Aragonæo coagulatas sanguine
ut distinxit, vel extinxit,
vel suo in Zodiaco coruscandas affixit.

Monetæi
copiæ fra-
ctæ in Ca-
talaunia.

Saturni sydere nobilior,
ac cunctatore illustrior,

NOVA ILAE V S.

EI NOVA LAVS.

Sic morâ hostes comminuit, ut virtute
confringeret,

Anag.

LVDOVICVS DECIMVS QVARTVS,
FRANCIÆ ET NAVARRÆ REX.

DE SVA FERVIDVS NATVRA,
ECCE SOL EXCVRRAT IN AQVARIVM.

Anag.

Terrâ marique potens,
utrobique victor,

è Siculo expulsos mari Batavos,
Mexico extinguit.

Frigidum naturâ genus
solis ardor exurit,
insulam Tabago,

non Astrææ, sed Destræj,
gladio cruentans

Aquarium Amnem in igneum vertisti?
fervide sol,

tota æstuat Brisgavia,
operosa damni flamma micat,
latosque ruens exundat in agros.

X L.
AQUARIUS

Certamen
Navale in
Americis
plagis sub
Destræo
duce.

LODOVICUS MAGNUS REX.
SOL VNVS AGRVM DECOXI.

Anag.

Copie
German.
profligata
in campo
cokoberto.

Multâ cum luce præcurrens Criquerius.

Insurgentes cum splendore
vapores præcipitat.

Obscura serenat,

fuscato in aëre

exorta phænomena,
lucis ardore detergit.

In Friburgo,
subita
irruptio.

Et sic in Alsatiacos campos sol,
protrahens Cutsum, quasi excentricum:
occupato Friburgo;

LVDOVICVS MAGNVS,
BORBONIVS,
FRANCIÆ ET NAVARRÆ REX.
EN SVBITA LVX DOMINANS,
VNA, VERA, AC SECVRA
ERO FRIBVRGO.

Anag.

Occupato Friburgo;
Brisgraviam sibi concentricam fecit.

✠
LUDOVICVS DECIMVS QVARTVS,
GALLIÆ ET NAVARRÆ REX.
E BORBONIO.

Anag.

O REX! VNICO SOLIS RADIO,
VBIQVE CVRVATVR BELGA,
TER AMANDE SALVE.

Belga tuis substrahendus radiis.

vel unico curvatur,

teste Sanguilenæo,

in curvati anni cursu,

nec languidum tui solis ardorem expertus,

imò ita mirare annum?

ut non è mensibus sed è seculis,

Sanguilenæi
deditio
mense
Decembri
1677.

25
credas esse conflatum.

Gandava ,
Flandriæ caput ,
dulcem ut afflaret spiritum ,
odoratis de longè Liliis ,
lucem excepit & calorem ,
multiplici nominis
augurio.

Anni
1678.

L V D O V I C V S.
GALLIÆ ET NAVARRÆ REX.

REVERA VT SOL,
ARCE ILLVXI GANDAVÆ.

Anag.

EI P A R.

I P E R A.

A P E R I.

Anag.

Apervêre Iperæ portas ,
& clarissimum excepêre solem ,
adeò post Gandavam vinci neminem
puduit.

L V D O V I C V S,
GALLIÆ ET NAVARRÆ REX.

ARCE ILLVXI GANDAVA,
V E R E A L T V S E R O.

Anag.

In hypogæo solem ne cogites ,
Apogæum respice ,
in hoc gloriæ fastigio ,
stetisti Ludovice.

XII.
PISCES.

Terras tranquillans & maria ,
quasi mundi oculus ,

L V D O V I C V S M A G N V S R E X.
E X V R G A S M V N D I O C V L V S.

Anag.

Et sic in Piscibus clausisti,
& inchoasti cursum,
pluries sine occasu remeasti,
ad ortum.

Pax cum
Batavis.

Æquoreis addictus & Aëreis.
Piscibus & Aquilis.
Favisti Batavis.

codem sanare radio didicisti, quo ferire,
plus quam Achilles.

LODOICVS DECIMVS QVARTVS,
FRANCIAE ET NAVARRAE REX.

Anag.

QVO FERIRE RADIO AC SANARE
DEXTERA, ACTV MVNVS LVCIS.

Hæc gloria solis,
series & ordo
pluriès notante nomine.

LODOICUS
REX GALLIARÛ.

Anag.

EX LUCIS GLORIA,
LAUDOR.

Tuum fixisti Ludovice tribunal astris,
sicut sol super astra coruscas.

LODOVICUS MAGNUS,
GALLIARUM REX.

Anag.

SURGAM LUX SECULI!
GLORIA MUNDO.

Clariori Oraculo nùm præludere
natura potuit.

LUDOVICUS XIV.

Anag.

VIVO DUX LUCIS.

Famosum certè encomium:
non est dux lucis nisi sol,

verè

verè tu sol,
qui vivis dux lucis;
vivo dux lucis.

Nemo negat quod ultrò natura suggerit.

Mira providentia?

Priùs Te solem inauguraverat nomen,
quàm solem pro symbolo elegisses:
ad hoc sublime decus,

priùs Te devoverat natura;
quàm talem præscriberent heroïca ac luminosa facta.

Idcircò

illustriorem Phæbo Zodiacum perfecisti:
quem nominis explicavit proprietas:
veritas extulit, gloria perennavit:

Intonet nunc Poëta,
per duodena regit mundi sol aureus astra.

Virgil. l.
1. georg.

In promptu erit responsum:
per totidè Lodoix, munia solis agit.

MAGNUS LUDOVICUS XIII.

SIC VIGILI, VIX UNA DOMUS.

Anag.

Plures jure expetit,
cui terrarum debetur illustratio.
Solemni Oraculo, linguâ nostrâ expresso.

LOUIS QUATORSIÈSME,
ROY DE FRANCE ET DE NAVARRE.

VA FAMEUS CONQUERANT DE LA TERRE!

Anag.

O ROY SI DESIRE'.

Cum fueris in nullo non maximus:
dubitet quis, in quo major esse potueris.

Rex regum omnium compendium,
qui miracula mundi

in Te uno geminata contines;
qui bella componere & pacem dare,

hostes mutare , & amicos reddere ;
 regna dare potes & auferre ,
 quem timet amor , & timor amat ,
 Æternùm salve.

LODOVICVS MAGNVS,
 GALLIARVM REX.

Anag.

LAVS GLORIA , LVX,
 AC REGVM DOMINVS:

In Te fortuna, Mavors, faustitasque conspirant.

Pendet è tuo nutu ,

Victoria & Pax.

Dedisti Batavis , Iberis , atque Germanis ,

verè ter magnus ,

qui trinam concessisti etiam armatus ,

quò foelicius nihil.

Univèrsus excepit Orbis ,

ipsius genius & arbiter.

De quâ gloriâ Mundus exultat.

Immortale Tuum erigens trophæum ;

Adamantinæo gloriæ Tholo :

ut Te pacificatore ,

in Ævum quiescat.

Congaudet Ecclesia ,

antiquæ extinctione hæresis.

Everso namque fundamento ,

nutet capitis fastigium ac decidat :

necessè est.

Gemmæ judicum Bipertitæ ,

clarere non debuerunt amplius ,

quia divisæ.

Ut fulgerent denuò ,

amplissimi Senatus Coronæ , jungi meruerunt:

Adeò Religio unitatis amatrix , de divisionis pertinacia ;

Te rectore foeliciter triumphavit ,

& ad Tuæ gloriæ cumulum

Anni
 1679.
 Pax cum
 Iberis ac
 Germanis

1679.
 Bipertiti
 judices ,
 ex Catho.
 & Calvi.

etiam Petri pedibus obvoluta

E A G E N V,

flectet

GENEVA.

Anag.

Galliæ sequax fatum tibi obsecundat :

perge quod semel cæptum est ;
probante Cœlo , plaudente Terrâ ,
semper Magne ? semper Auguste ?
semperque victor ?

pacifice laureate ;
perpetuâ fruiere laude

cui honor est , in nomine perennis.

LVDOVICVS DECIMVS QVARTVS,

E BORBONIO,

FRANCIÆ ET NAVARRÆ REX.

O ROBVR VNIVERSI

QVOD EX FASTIS CELEBRATVR A CIVE.
AC NVMEN ADORA.

Anag.

Si quid temeritatis & audaciæ
in hoc elogio fuit:
artificis amoris fuit.

Nec indè tamen quidquàm gloriæ,
aut celsitudinis novæ:

Augustissimo nomini tuo,
adscribendum duxi.

Facillimum fuit elogij genus :

Tu totus Eulogium es ,
hoc oraculum ex nomine conjice.

LODOICVS MAGNVS,
E BORBONIO.

CONDAS EVLOGIVM,
ORBIS BONO.

Anag.

vivax spiritus Te ipsum expressit ;
ipse Tuum explevit Encomium.

LODOVICVS MAGNVS,
GALLIARVM REX.

Aug.

LVX ERGO SVM : LAVS
AC GLORIA MVNDI.

Nec est quod illi adjiciat homo :
cui nomen contulit totum ,
illud te insonat, illud te collaudat.
hoc-ce Regis Prophetæ eloquio,
secundum nomen tuum :

 sic & laus tua
 meritò fuit celebrata ,
cum præstes reipsà qud nomine.

Genio meo indulgi !

 ô Rex ,
 omni laude sublimis.

 Te solem ,
 non Aquila in nubibus ,
sed vermiculus in claustris tenebris aspexit ,
 da Phæbe veniam :

ne mysterium lucis atrum tenebret atramentum,
ne excelsum Orbis decus depretiet charta vilis ,
ne importunum obscuret aspectum servus inutilis:
 Ausus in lucem extuli secreta mundi.

 Celare quid potui ,
intus erat qui movebat Nativus Genius
 nomine expressus.

GASPARUS LEODEGARIUS.

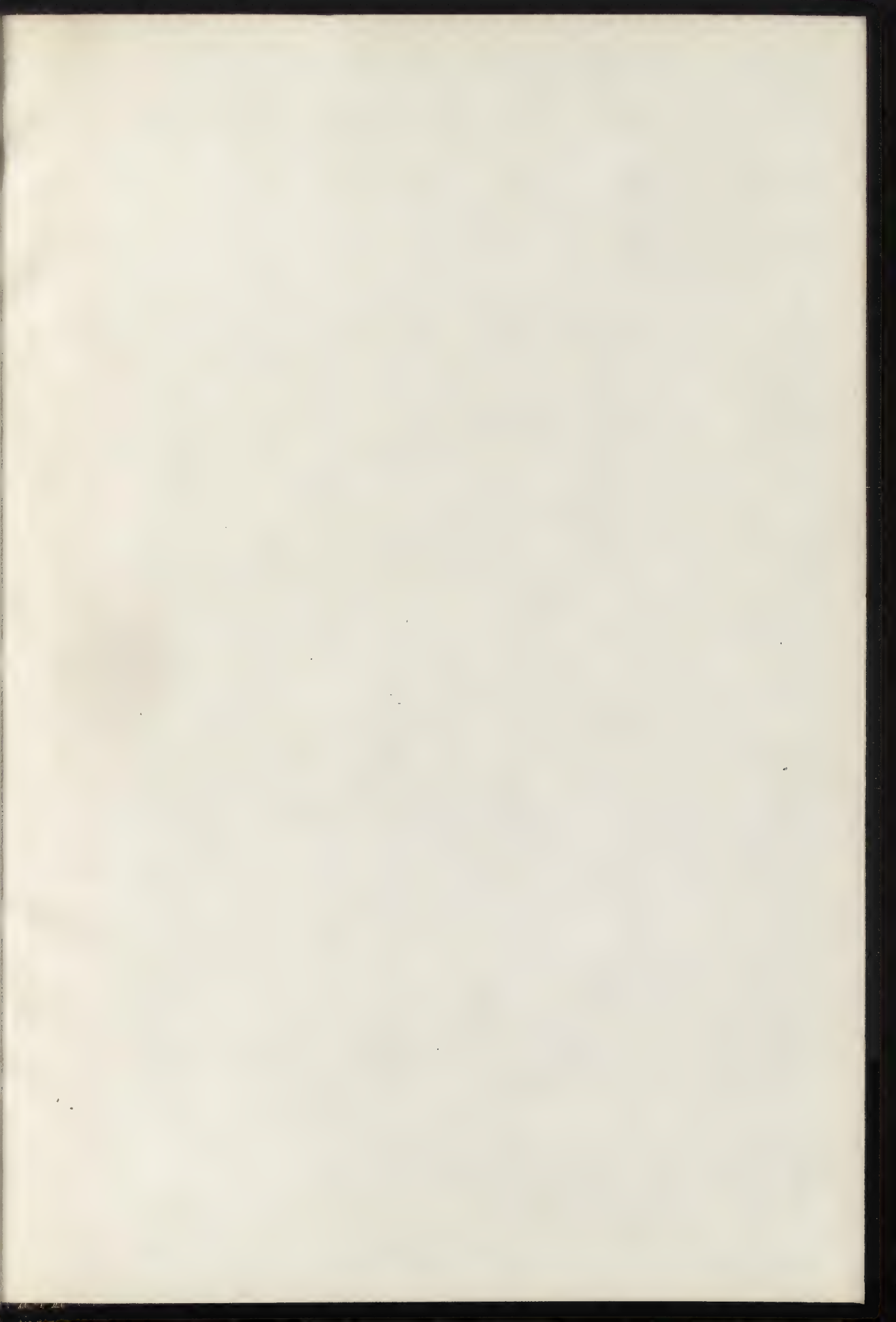
Aug.

PURAS REGIS AGO LAUDES.

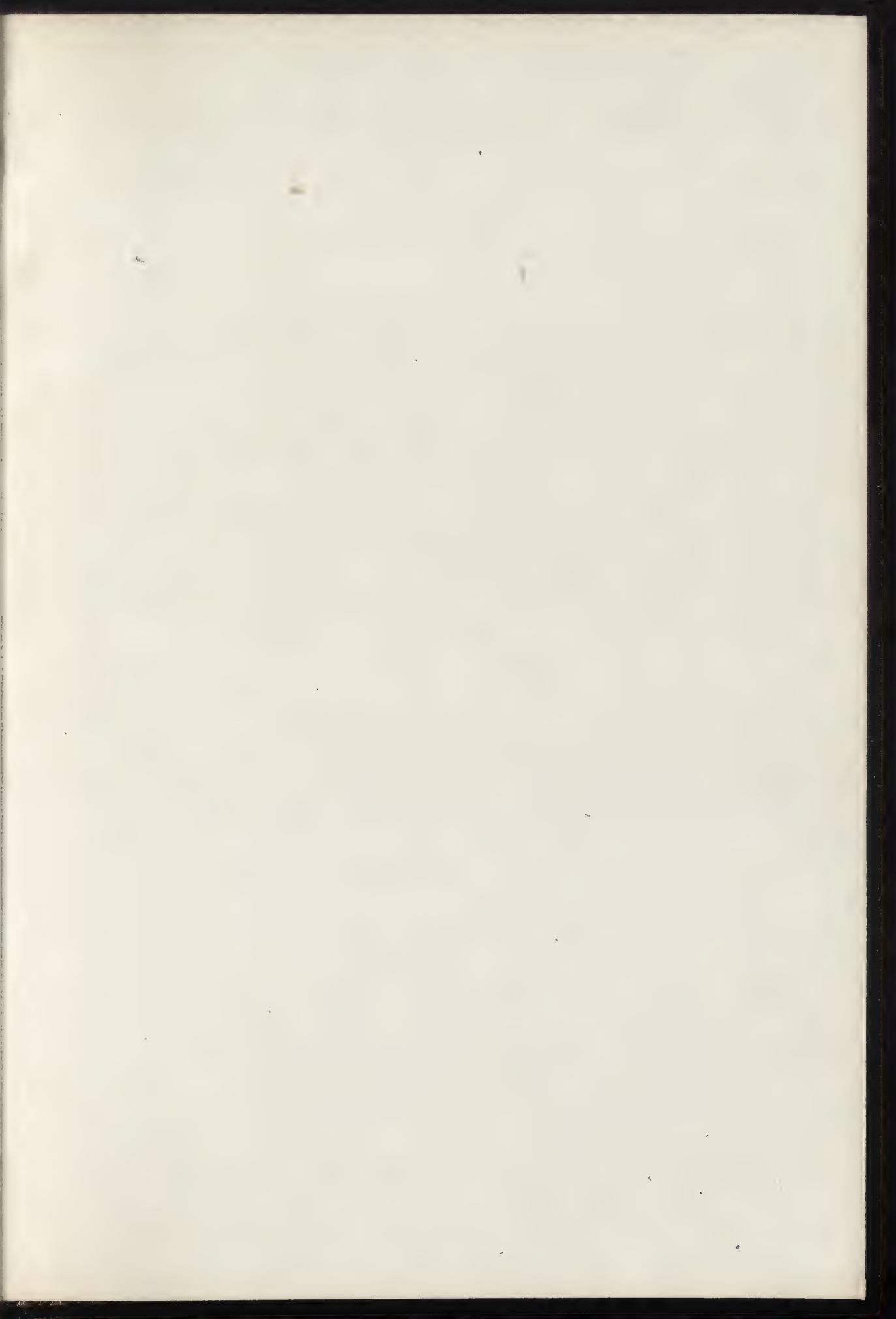
Aut foelix aut veridicum,
 ex nomine
 Omen.

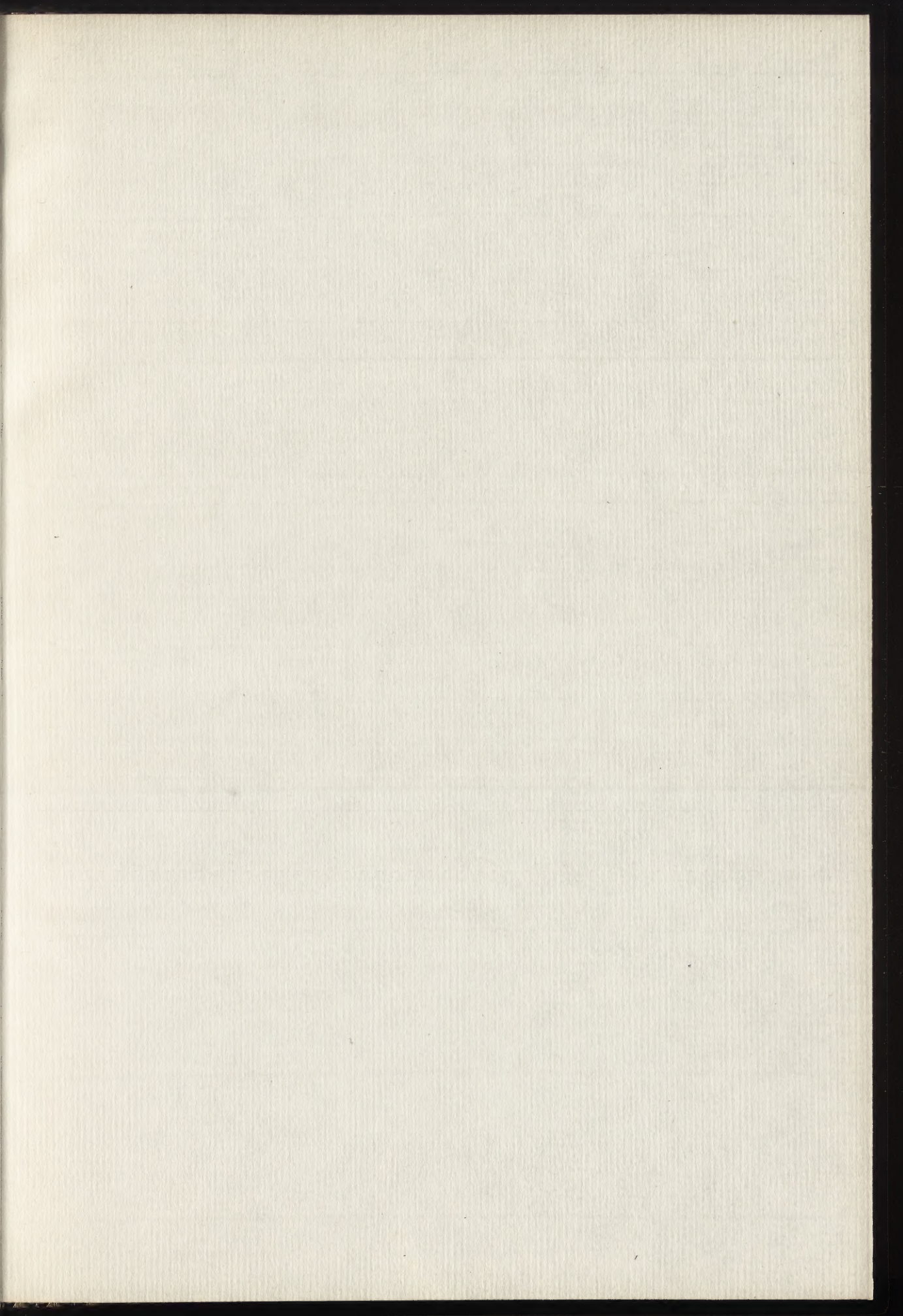

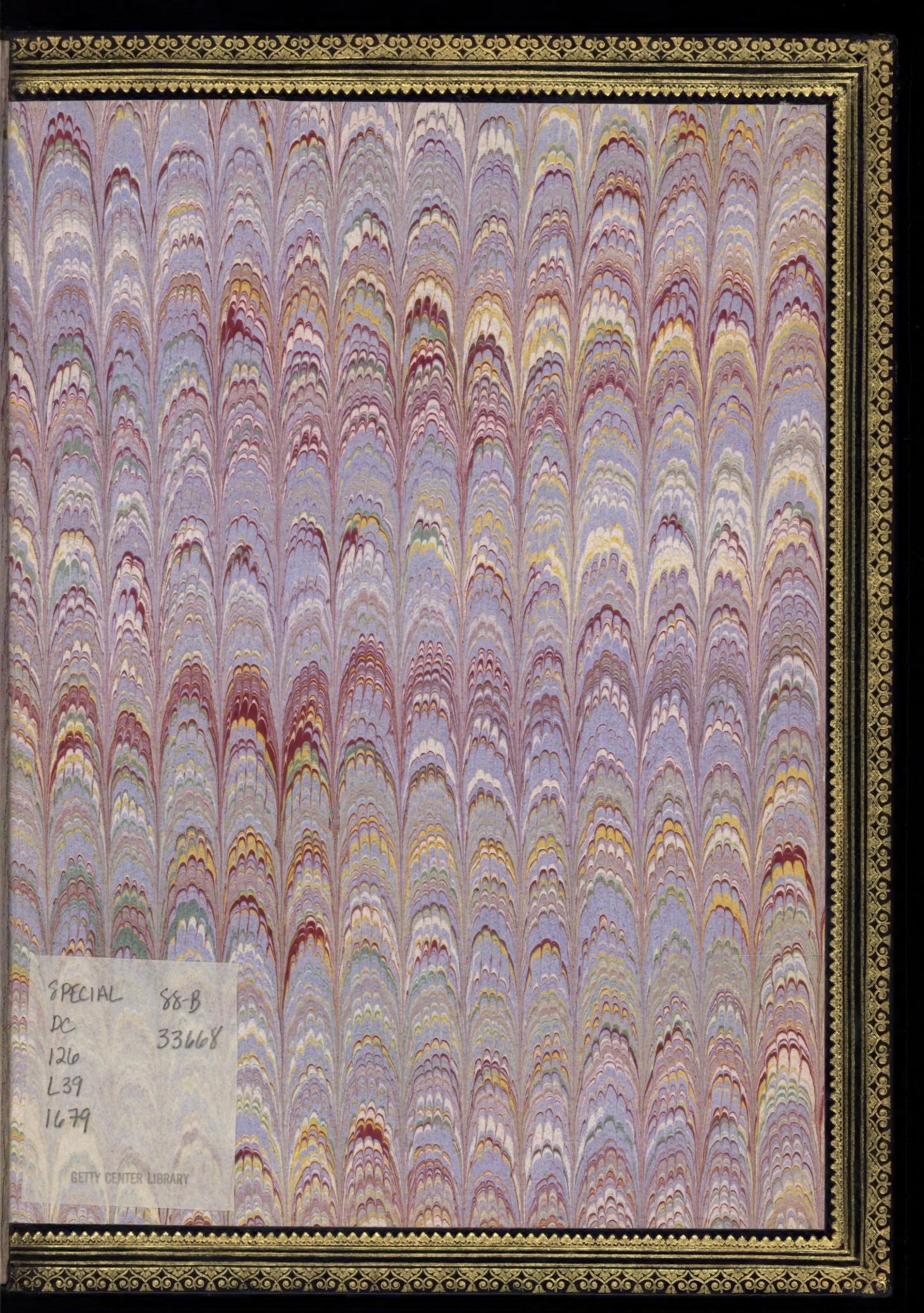

SPECIAL 88-B
DC 33668
126
L39
1679

GETTY CENTER LIBRARY

